Szerkesztőség és kiadó hivatal
Főcz SIMC FFY-ház a városházával szemben

HIRDETMÉNYEK,
előfizetést pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.
Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre .. .. 10 frt — kr
Félévre .. .. 5 frt —
Negyedévre .. .. 2 frt 50
Egy hóra .. .. 1 frt —

Hirdetési díj:
Ot-hasábospetitsor egyszeri beigtatásáért 5 kr
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábos petitsorért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885. Debreczen. Csütörtök, október 22. 205. szám

Az ál-próféták.

A molnár és a fia, — meg az a bizonyos szamár ugy látszik még mindig utazgatnak, s akadnak bámulók és birálóik.

Valóban nehéz az emberek egy részének gusztusát eltalálni, s a ki ezt tűzné ki maga elé czélul, az jobb ha elébb bemegy a tébolydába.

Ide iktatunk négy sort a bécsi értéktőzsde árfolyam jegyzékéből.

Magyar állampapir :	október 15.	okt. 19.
4%-os arany rente	96·20	97·55
5%-os papir	89·20	90·55
Osztrák állam papir :		
4%-os arany rente	108·50	108.50
5%-os papir „	98·50	98·50

A ki tudja, hogy október 15-én terjesztette be a magyar pénzügyminiszter a jövő évi költségvetést, annak aligha kell a négy sorhoz magyarázatot adni. Ezekben igen világosan nyilatkozik az a hatás, melyet a mi jövő évi költségvetésünk, s a mult évről megjelent zárszámadásunk ép azon emberekre tesz, a kik legjobban megtudják itélni, hogy mire becsülhetni valamely ország értékét s hitelét, és a kiknek érdekükben is áll e becslésükben nem tévedni, mert ők adták a pénzt kölcsönül azokhoz a vállalatokhoz, melyeknek értékét felbecsülniök kell.

Az a költségvetés, melynek jellemző adatait lapunk mult számaiban ismertettünk, megfelel a nemzet azon régi óhajtásának, hogy productiv czélokra mind többet kell forditanunk az inproductiv kiadások csökkentésével. Hogy ez valóban igy van, mutatja az, miszerint egyfelől számos oly kiadás, mely ezelőtt mint beruházás a rendkivüli kiadások között szokott előfordulni, most már a rendesek közé van bevéve, — mert telik reájuk az állam rendes bevételeiből ; és mig az oly kiadási czimleteknél, mint oktatás, közlekedés, posta, mezőgazdaság és közbiztonság, az évi kiadások folytonosan növekednek : az olyanoknál, mint a kir. udvartartás, közös nyugdijak, országgyülés, központi igazgatás, miniszterek és államtitkárok fizetése, stb. a kiadások vagy apadnak, vagy legalább nem növekednek. De viszont az eddigi befektetések jövedelmei folytonosan emelkednek.

Es habár a productiv kiadásoknál kétségkivül talán még jobban is lehetne gazdálkodni, t. i. kevesebb költséggel elérni ugyanazon eredményt, és habár a bevételeknél talán még jobban is lehetne nálunk az államjövedelemnek emelkedni : de ezek oly kivánatok, melyeknek csak a hazai általános müveltség emelkedésével együtt leszünk képesek mindjobban megfelelni.

Tudnunk kell ugyanis, hogy az államköltségvetés alaptételeit, az ezekre vonatkozó szakvéleményeket, az egyes miniszterek sokszor tőlünk távol élő közegeiktől kénytelenek változtatás nélkül elfogadni, mivel oly előterjesztések kiséretében adatnak be azok, hogy a minden egyes helyen egész éven át nem tartózkodható miniszter nem is meri elvállalni az előterjesztés figyelembe nem vételeért a felelősséget.

Viszont a pénzügyminiszter kénytelen szintén saját közegei, s a többi miniszteriumok előterjesztései előtt többékevésbbé meghajolni, — ugy hogy egyetlen állam-költségvetés sincs, melynek valóban jósága vagy rosszaságáért egy bizonyos mértékben az állam minden egyes tisztviselőjét, sőt polgárait is ne terhelné a felelősség.

Az mit a tőzsde az állam-költségvetés beterjesztésénél figyelembe vesz, csak azon főelv, mely mint a kormány es specialiter a pénzügyminiszter nézete, a költségvetést és állami gazdálkodást leginkább jellemzi.

Erre való felelet az, mit a fentebbi 4 sorban találunk. Hogy a két első sorban látható áremelkedés nem valami esetleges, t. i. egy általános áremelkedés következménye, mutatja az osztrák állampapiroknak ugyanazon időközi árfolyam jegyzéke, melyeknél e napok alatt semmi emelkedés nem történt.

A „Journal des Debats“ Tisza Kálmán jubileumáról.

A legtekintélyesebb franczia köztársasági lapok egyike, a „Journal des Debats“ igy ir :

„Európa oly látvány tanuja lesz, mire nem igen gyakran van alkalma. Parlamentáris miniszterelnök fogja hatalomrajutásának tizedik évfordulóját megülni. 1875 okt. 20-án lett Tisza Kálmán a magyar kormány feje, s az maradt azóta megszakitás nélkül. Ez a kormányra nézve oly hosszu élet, mely megérdemli a megjegyzést.

Nem tudunk erre analogiát az utóbbi 30 év történetében, fölvéve természetesen, hogy a képviselettel biró államokat tartjuk szem előtt. Bismarck régebben van a kormány élén, de tudnivaló, hogy sem a német reichstagnak, sem a porosz Landtagnak nincs befolyása tárczájára. Két ok magyarázza meg a Siszá által véghezvitt erőmutatványt (tour de force).

Az első kétségbe nem vonható személyes auctoritás. Mint első rangu szónok, lelkes hazafi, meggyőződésbeli szabadelvü, ezen kitünő tulajdonságokkal bámulatos taticai ügyességet párosit ; értette, hogy keljen maga mögött megalakitani, fegyelmezni, összetartani a legtömörebb, leghüebb, hogy azt ne mondjuk legtanulékonyabb többségét Európának.

Az igazság megkivánja, hogy hozzátegyük, miként ez nemcsak az ő érdeme. Magyarország támogatván őt, a hogy azt tette, véget vetett azon gyakori miniszterváltságok uralmának melyen 1875. előtt átment, ujra megmutatta azon bámulatos politikai érzékét, mely talán nemzeti physiognomiájának legszembeszökőbb vonása. A magyarnép elszigetelve számra nagyobb szlávfajók közt oly német államhoz füzve, mely régibb civilisatio előnyét birja s mely századokig uralkodott fölötte, a magyar nép végre oda vitte a dolgát, hogy ő az alig pár milliót tevő nép az osztrák-magyar monarchia sorsára sokkal nagyobb befolyást gyakorol, mint a szlávok, legalább egyenlőt az ausztriai németekével.

Ezen kiváltságos helyzetben, jól érzi azt, valami mesterséges és bajos van. Hogy azt föntartsa, arra a magyar nemzetnek nagy tapintatos, egység és fegyelem érzetre van szüksége. Ezt megértette s csoportosul oly személyiség körül, mely őt bámulatosan személyesiti. Midőn Magyarország Tisza hatalomra jutása évfordulóját fényesen megülni készül, egyuttal saját politikai erényei iránti hódolatát is fejezi ki.

Külföld.

— **A keleti bonyodalmak.** Anglia, Franczia- és Olaszország közt megegyezés létesült, mely a Kelet-Ruméliában a statusquo helyreállitása és Sándor fejedelem detronizálása ellen irányul. A Morningpost azt óhajtja, hogy Ausztria-Magyarország a nyugati államokhoz csatlakozzék, mert csak igy biztositatnék Európa békéje s gátoltatnék meg a török birodalom feldarabolása.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

Egy uj rajz-kötet.

„Szerető szivek“, Irta : Karczag Vilmos Budapest, Kévai testvérek 1885. Ara 1 frt 20.

Irodalmunkban ez idő szerint a rajz a legelterjedtebb, mondhatnók, a legkedveltebb prózai müfaj. Könnyen adhatjuk e jelenségnek belső magyarázatát, könnyen kőlső okait is. Jókai és Gyulai megteremtették a magyar rajzot, Beöthy és Tolnai valfajokkal gazdagitették, Mikszáth megkedveltette a nagyközönséggel s ime manapság napi- és heti lapok, folyóiratok és évkönyvek telvék rajzokkal, sőt minden karácsonyi és husvéti könyvpiacz, a hüvös ősz és a forró nyár meghozza a maga egy két kötet rajzát. Nem sopánkodunk e jelenségen és nem adunk jóakaró tanácsot az iróknak. hogy forditsák erejüket nagyobb, méltóbb feladatokra, hosszabb elbeszélésekre, társadalmi és történelmi regényekre. Ha majd ezekre nézve lesznek könnyen követhető minták, gazdag lesz a novella termelés, a regényaratás is. Jelenleg iróinknak a rajzra nézve vannak kiváló példaképek, tehát virágzik a tajz. Ugy volt ez és ez igy is lesz mindig, bármely költói müfajjal is,

Hosszas küzdelembe és rendkivüli erőfeszitésbe kerül néha a legapróbb, a legkönnyebb genre megalkotása, de minelyt egy nagy mester megtalálta a kellő müvészi formát, meg van oldva a nagy nehézség s csakhamar a legkisebb tehetség is csak oly könnyen mozog a feltalált formában, mint maga a nagy mester. Irodalomtörténetünk ez állitásra számos és nagyon tanulságos példával szolgálhat ; elég ha kettőt emlitünk meg, Csokonaitól kezdve majdnem minden költönk megpróbálkozik a népdallal ; de nem sikerül ez sem Kisfaludy Károlynak, sem Czuczornak, nem még egy Vörösmartynak sem. De egyszerre csak Vörösmarty lánglelkéből kipattant a müvészi népdal. S mi történik Az, hogy a népdalköltőknek egész legiója áll elő, s kikről el kell ismernünk a verselésben, technikában, szóval a népdal egész formájában sokszor vételkednek magával Petőfivel.

Ugyanez a jelenség ismétlődik balladáink fejlődésében. E müfaj még több küzdelem árán, még hosszabb vajudás után született meg, mint népdalunk. De alig kerül ki Arany teremtő kezéből az első néhány müballada, mindenki, ki csak verselni tud reá veti magát a ballada.

Ez történt a rajzzal is. Mihelyt meg volt fejtve a formának nagy és nekéz titka, rajzirók vetették fel a fejöket, a fővárosban és a vidéken, a hegyek között és az alföldön széles egész Magyaorszagon.

Ügyes tollu emberek rövid időn ellesik a forma titkait, eltanulják a mesternek fogásait, söt apróbb fogásokra maguk is réájönnek szóval routinet szereznek. E routine képesité őket gyakran magával a teremtő tehetséggel is versenyezni, népszerűekké teszi őket, midőn megvesztegeti a nagy közönség itéletét, mely hozzá lévén szokva a külső után indulni, alig tud különbséget tenni az eredeti minta és utánzat között.

De a rajz rendkivül szaporaságának az olvasó közönségben is meg van a maga oka. A rajz tulajdonkép tárcza, napi politikai és a heti szépirodalmi lapok tárczája. A vonal alatti részéből mind hátrább és hátrább szoritja a regényt, a mely eddig egyedül és korlátlanul uralkodott. De az olvasók jó részének — mi tagadás benne e sorok irójának is — sem kedve, sem türelme hónapokon avagy épen esztendőkön át regényfolytatásokat figyelemmel kisérni. Könyed élvezet, irodalmi gyönyörüség utáni vágyát, ha már eltelt politikával és közgazdasággal, sokkal inkább kielégiti egy rövid, egyszerre is olvasható rajz. — E rajzok ámbár jobbára elvégezték élethivatásukat, ha mint tárczák tetszenek, gyakran össze is gyüjtetnek és könyv alakjában is napvilágot látnak.

Jelen rajzkötetnek is ez a története. Karczag Vilmos hirlapiró tárczairó. A „szerető szivek“ czim alatt összegyüjtött rajzok legnagyobb részét már közölte tárczaképen valamely politikai vagy szépirodalmi lapban. Azt hiszük mgjelenésükkor mindet szivesen olvasta a közönség, mely szerzönk nevét már régebbről ismeri. Alig egy éve ugyanis, hogy „Ma és mindig“ czimmel hasonló rajz-, illetve tárczagyüjteményt bocsátott közre, melynek legtöbb darabja külön megjelenve is tetszésre talált és a melyet mint könyvet is kedvezően fogadtak kritika és olvasók egy aránt.

Igen, szerzönk, bár fiatal ember, már rég gyakorolja a rajz irást. Ügyes tolla volt kezdettől fogva, közben elleste a rajz forma titkait, a mesterfogásokat, szóval oly routinet szerzett, melylyel a legtöbb irót rsát is eléri. Tud „unmediasres“ kezdeni, mikor például „A hadbirák előtt“ egy magyar katonának, ki szeretője elcsábitóját és huga meggyalázóját szuronyával szurja keresztül, tragikus sorsa fonalát ott ragadja meg, midőn a hadbirák előtt védi magát, s még inkább tud pointe-tel végezni, mint „Az iste niszikra“ czimü rajzában, hol egy vidéken rekedt zenemüvész áll előttünk, ki hiába vágyik a fővárosba, dicsösség után repülni, mert szárnyait mindig lehuzza egy magával tehetetlen anya és 3 neveletlen árva, és a ki évről évre azzal éleszti haló reményét „Majd jövöre“.

Rendkivül leleményes a jelenetezésben is, egy szép asszony, egy gyönge lélek történetét, kinek durva férj jut élettársul, ugy adja elő, hogy a szerzőt ez előkelő nő, kit az egész világ megszól szépségeért, irigyel boldogságért, végig vezeti fényes termein, mig az utolsó szobában egy aranyos kalitkát mutat neki, melynek egyik szögletében egy kis kanári vonja össze magát, másikában egy lusta varju mereszti szemét. („Arany kalitka — beteg madár“)

Ahhoz is nagyon ért, hogyan lehet a legközönségesebb esetet is érdekessé ujjá tenni, ha a szerző nem maga beszéli el, hanem valamely részvevőnek adja át a szót, Kovács Ferenczne a béres gazdának, mikor fiatal felesége megöli magát egy nappal előbb, mint hütlen szeretője, ki leánykorában sokat hitegette mással ülné esküvőjét. Karczagtól ugy hajuk ezt a szomoru de mindennapi eseményt, hogy Kovács gazda elpanaszolja a váratlan isten-csapását. Az előtt való nap még milyen vig volt a felesége, hogy készült a Kereki Józsi lakodalmába, hogy illegette magára azt a ruhát, melyben a templomba fog menni és a melynél a menyasszony sem fog magára szebbet ölthetni! S ma már a jó lélek halva van. Csak azt tudhatná mivitte rá?!

De nagy igaztalanság volna e rajzokat majdnem csupán a rontine szülötteinek mondanunk, habár a legtöbb rajzirónkban több routinet látunk, mint tehetséget és habár tiszta routinenal is lehet e müfajban élvezetest előállitani. Nem, Karczagban több, jóval több van routinenál.

Mindenekelőtt megnyer bennünket eleven előadó tehetsége, melyet nem lehet elsajátitani, hanem születni kell vele. Ez előadásbeli élénkség kivált a párbeszédekben tünik ki; általán ott, hol a szerző nem maga szól, hanem személyeit beszélteti, — mintha csak azt bizonyitaná, hogy Karczag nemcsak az elbeszélés terén, hanem a drámában is tett kisérleteket. Tudnunk kell ugyanis, hogy a szerzőnek több szinmüve került már vidéken a közönség elé, — egy bohózata a népszinház deszkáit is megjárta, egy kis vigjátékát pedig e napokban fogadott el a nemzeti szinház. Ezt az erejét a szerző bizonynyal maga is érzi, azért választja rajzaiban legtöbbször a párbeszéd vagy monolog formáját s kerüli az elbeszélést vagy leirást.

Mindez már biztositathatja a rajzok külső sikerét, de belső értéket csak jellemzés, csak lelki állapotok festése adhat e kis müveknek. Természetesen ezzel ritkábban találkozunk a jelen kötetben, ámbár a szerző — ugy látszik — igyekezett minden rajzának lélektani momentumot vetni alapul.

Van is Karczagnak a jellemzéshez is, a lelki állapotok festéséhez is tehetsége : legalább egy-két darabja azt hiteti el velünk ; ezek aztán — magától értetődik — a legértékesebbek is a gyüjteményben. „Hogy vigasztalódott meg Reszegi uram“ ; ez az egyiknek a czime. Reszegi

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek.

Yorkban a konzervativek gyülést tartottak, melyben Hicks-Beach miniszter kijelenté, hogy alapos a hiedelem, hogy a Kelet békéje fentartatik. A kormány meg fogja kisérleni, hogy más hatalmasságokkal karöltve, odahasson, hogy a Balkán-államokban jó kormányzat létesittessék, ez államok jogos kivánságainak elég tétessék és Konstantinápoly megóvassék valamely idegen hatalmasság netaláni támadása ellen.

Az osztrák képviselőházban hétfőn rendkivüli viharos jelenet folyt le. Ezt Kontz képviselő idézte elő, ki adatokat sorolt arra nézve, hogy a nemzetiségi viszály már a közös hadseregbe is behatolt. Gr. Taaffe miniszter elnök kijelenté, hogy Kontz adatai alaptalanok s ő ezt be fogja bizonyitani.

A későbbi szónokok a felirati vita folyamán reflektáltak a miniszterelnök szavaira és erős kifakadásokat intéztek a hivatalos sajtó ellen. Azt állitják, hogy már az iskolákban ápolják a németek elleni gyülöletet.

A ház legnagyobb várakozása közt gr. Taaffe láthatólag izgatottan kelt fel székéről és mikor a hadsereg ellen intézett támadásról szólt, iszonyu zsivaj keletkezett a házban. A baloldal követelte, hogy a miniszterelnök vonja vissza szavait. Taaffe arcza majd vérvörösre, majd fehérre válik és a zaj közt hosszu ideig nem juthat szóhoz.

A miniszter elnök beszédének befejeztével leirhatatlan izgatotság keletkezet a házban. A baloldal viharosan tiltakozott az ellen, hogy a nemzetiségi viszályokat beakarja vinni a hadseregbe és követelte hogy a miniszter vonja vissza szavait. Taaffet a jobb oldali képviselők csak nehezen tudták lecsilapitani. Végre az elnök helyre állitotta a csendet és felirati vita tovább folyt.

Napi hirek.

— **Virilisek.** A törvényhatósági bizottság legtöbb adótfizetőkből álló tagjainak (virilisek) névsorát az 1870-ik évi XLII dik t. czikk alapján minden év végével az igazoló választmány állitja össze, s illetőleg igazitja ki, — s ugyanezen törvény 23. §-sa szerint a sorrend megállapitásánál az állami, telekezeti-, községi és magánintézetek tanárai, a tudományos akadémiák tagjai, a folyóirat- és lapszerkesztők, a lelkészek, az ipar és kereskedelmi kamarák bel- és kültagjai, ugyszintén a magyar államban érvényes oklevéllel ellátott tudorok, ügyvédek, orvosok, mérnökök, gyógyszerészek, sebészek, bányászok, erdész k és gazdatiszteknek összes egyenes állam adója kétszeresen számittatik; továbbá a férj vagy atya államadójába a nő, valamint a kiskoru gyermekek államadója is beszámitandó, ha a nőnek vagy a kiskoru gyermekeknek vagyonát kezeli. — Ezekhez képest: Figyelmeztetnek az illetők hogyha a jegyzői hivatal belyiségében megtekinthető adóhivatali kimutatásban foglalt legtöbb adót fizetők nevei, vagy ezek adóösszegei, s illetve az eljárás alapját tevő ezen legtöbb adótfizetők névjegyzéke ellen felszólalni akarnak, valamint azok is, kik adójuk kétszeres beszámitásának kedvezményét a jövő 1886 ik évre igénybe venni kivánják, miszerint e végett, a jegyzői hivatali helyiségében ülésező igazoló választmány előtt f. évi November hó 1. 2 és 3-ik napjain d. e. 9—12 és d. u. 2—6 óráig szóval, vagy irásban jelentkezzenek, felszólalásaikat terjesszék elő, mert későbbi felszólalások figyelembe nem vétetnek. Kelt Debreczenben 1885 október 17-én. A törvényhatósági Igazoló választmány.

— **Személyi hir.** Főispán ur ő méltósága a ma reggeli vonattal N. Károlyból városunkba érkezett. Pár nap multán állandó téli tartózkodásra egész családja beköltözik.

— A „**Debreczen**“ tegnapi számában a Kossuth arczképről szólva, megdicsér bennünket azért, hogy mi olyan nagyon lelkesülünk a nagyhazafi arczképéért. Nem szorultunk ugyan a dicséretre, de nem haragszunk érte. Mi lelkesülünk minden nagy emberért, ki hazánknak dicsőségére vált, még akkor is, ha politikai nézeteiben nem osztozunk s ha ez a lelkesedés 30 krajczár belépti dijba kerül is, a mi ugy látszik, hogy másutt a lelkesedésnek határt szab. Ha a mire a „Debreczen“ hivatkozik, megtörténnék, hogy Benczur (nem Vastagh festette azt tisztelt mübiráló ur) hires festményét **Tisza Kálmán** arczképét ide lehoznák, a „Debreczen“ biztositása nélkül is elhisszük, hogy ők t. i. a függetl. párt tagjai nem tennének hasonlóképen, mint mi teszünk a Kossuth képpel szemben. A Tisza Kálmán arczképe nem is szorulna rá. A debr. szabadelvü párt minden tagja örömmel sietne, hogy az elveinek vezérét mégörökitő müvészi festményt megtekintse. Furcsa ébredés lesz Kossuth Lajosra, ha majd arról értesül, hogy az ő elveiért lelkesülő debr. függetlenségi pártból nem került ki husz olyan ember, a ki a mag Kossuth által protegált arczképet megtekintse, olyan férfiu pedig a ki az első sikerült fényképet 80 krért megvásárolja, egy sem került.

— **Megyei hirek.** A közmunka összeirás megye szerte most van folyamatban és pedig a legnagyobb szigorral és pontossággal. Az összeirás a telek általi felszólamlások megtehetése végett nov 1-től 10-ikéig az egyes községekben közszemlére kitétetik. A kőutakhoz a kőszállitás is megkezdett, s már Szoboszlóra 15 kocsi kérkezett. Az egész kőszállitás jövő hó 31-ik napjáig lesz befejezve, s tavaszal a vasutakhoz vezetutak kiépitése megkezdetik. A nvárad—b,-pesti uton épitendő 5 uj hidat Klein Jakab vállalkozó nyerte el 23 perczent árengedéssel.

— **A mérnöki hivatal figyelmébe.** A Czegled utcza baloldalát Kis Czegléd utcza szegletével összekötő gyalog járda, melyen naponként 5—6000 ember biztosan megfordul oly rosz állapotban van, hogy előbb bokáig érő sárban kell gázolni, mig meglevő foszlányaira léphet azon árva halandó, kit sorsa arra járni kényszerit. Kéri megesinálta tását több Czegléd és kis Czegléd utczai lakos, (Beküldetett).

— **Ajánlkozás.** Egy joghalgató, aki ugy ügyvédi irodában, mint bíróságoknál működött s gyermekeket is tanitott, ajánlkozik valamely ügyvédi irodába, vagy nevelőül bármily koru tanulók mellé. Bővebb értesitést ad szivességből szerkesztőségünk.

— **A debr. szinházi nyugdijintézet** ma d. u. nagyfontosságu közgyülésén tagjai közül résztvettek: Foltényi, Mándoki, Nyilvay Irma, Török, Lenkei és Gyiraszin. A közgyülés lefolyásáról a késő d. u. órákban már nem referálhatunk.

— **Véres nászünnep.** Szathmárról vesszük a következő feltünést keltő hirt; Schönfeld Ignácz tekintélyes zsidó fakereskedő 18 éves szép leánya **Sarolta** tegnap d. u. tartá eskevőjét Krausz Zol-

---

uramat, ki különben juhászgazda a Hortobágyon, oda hagyta szép fiatal felesége. Nagyon is szép, meg nagyon is fiatal hozzá. Mindezt Csutkás Pétertől tudjuk, a ki a bojtárjára bizza a maga nyáját és elmegy Reszegi komáját vigasztalni, a hü koma kifogyhatatlan a szóbul, hátha kiverhetné kedves komája fejéből a fekete gondot, szivéből a fojtó sopánkodást.

Reszegi uram türelemmel hallgatja, akár a templomi predikácziót, kedves komájának hol igaz vigaszát, — hol ravasz okoskodását: mintha mindazt utólsó szóig magába venné.

Nem szól közbe, nem szakitja félbe, csak kalapját huzogatja mélyebben a szemére és csak őszülő bajuszát pedergeti. Egyszer, egyszer azonben megforgatja botját a levegőben, nagyot kurjant a kutyának, hogy „Utczu Czifra!“ Pedig a légy se zavarja nyáját, Annyit mégis a hajt a vigasztaló beszédre, hogy megindul egy pohárborra a „Látókép“ csárdába, mert közben az eső is megeredt. Csutkás uram csak ugy folytatja a magáét, Reszegi gazda csak nem akart rá felelni; az esőről beszél, meg a szép legelőről; azt is megemliti, hogy jó lesz megborotválkoznia, mert mert két hét óta nem látott a szálla borotvát. Betérnek a „Látókép“ be, Csutkás uram büszkén odasug Ajzig zsidónak - megvigasztalta már a komát. Meg ám. Másnap hajnalban a hodály egyik szögletében halva találták Reszegi uramat. Ketté volt metszve a nyaka; ott hevert mellette a véres borotva.

Reszegi uram jellemét nagy, drasztikus vonásokban állitotta élénk a szerző „Az anya“ czimu rajzában finom lelki jelenségek sában.

gondos ecsetelésével próbálkozik meg. Egy szegény asszonynak, ki az ujvilágban remél uj szerencsét, a hajón meghal csecsemő gyermeke, de halálát eltitkolja, hogy megmentse a vizbe dobástól és hogy tisztességesen megtemettesse el. Az anya, még mielőtt gyermeke betegségbe esett volna, borzad csak elgondolni is azt, a mit már a görög vallásos felfogás a legborzasztóbbnak tartott, hogy t. i az ő szülötte nem juthat az anyaföldbe, nem domborodig teteme fölött hant és a hangott nem jelöli megkoszoruzott fejfa. Az anyának ezt a borzongó aggodalmát, mikor a csecsemő megbetegszik, hogy megtalál halni és ezt a kinos szorongatását, mikor gyermeke már meghalt, hogy feltalálják a halottat fedezni és drága kincsét tengerbe dobják, mindezt hiven és finomul festi a szerző, ugy hogy az első helyet bizvást ennek adhatjuk komoly rajzai között.

Igen, mert a kötetben van egy vig elbeszélés, egy komikus rajz is. „Feleség-szöktetés“ a czime.

Egy anyós odaköltözik a mézesheteket élő leányához, vejéhez hadd; vegyen ő is részt a boldogságukban.. A fiatal párnak csak ugyan nagy a boldogsága oly nagy hogy a jó anyósról végkép megfeletkezik. Az anyós ezen megboszankodik, házsártoskodni kezd, szépen összeveszi a férjet és a feleséget, ugy annyira hogy leányát egy gyönge pilanatában reá birja, hogy hagyja oda férjét, térjen vissza az anyai házba. Most már nincs egyébb hátra, mint a váló-per. Férj és feleség meg is jelennek a biró előtt békéltetésre; a gyönge menyecskét erős lelkü anyja kéri és támogatja a „gyülölöm“ szó kimondásában.

Haza mennek a békéltetésről; a szegény fiatal asszonynak megerednek a könyei, meg sem állnak estig; aludni se tud; egész este a nyitott ablakon kihajtja forró fejét a hüs levegőre. Egyszer mély sohajt hall és csakhamar gyöngéd hangon a maga nevét. Férje volt az, ki már órák hosszat járt fel s alá az imádott ablak előtt. Minthogy az anyós nincs jelen, a fiatal pár hamar kibékül; a férj pedig azzal a merész gondolattal áll elő, hogy szökjenek meg. A nő nem tud ellentállani s reggel ismét otthon, boldogságban találja a szerető hitvestársakat, csakhogy ezentul a mama nem kiván boldogságukban részt venni.

Ezt a komikus esetet oly jóizüen beszéli el, a békéltetés és kivált a szöktetés jelenlétét annyi leleménnyel adja elő, hogy csodálkozunk rajta, miért nem vegyitette a szerző komoly rajzait több ilyen vig hangulatuval is. Könyvének ez bizonnyal csak javára szolgált volna.

Volna még egy és más mondani valónk e rajzok nyelvéről is. Azonban igy is nagyon hosszura nyult birálatunk s talán lesz még alkalmunk általában a rajzok nyelvéről szólanunk, mert tudtunkkal e napokban több kötet kerül e műfajból a könyv piaczra. (Jakab Odön, Petelei István.)

Addig is reméjük, hogy a szerző e vetélytársai között tisztességgel megállja a helyét; ha pedig legyőzetnék, kivánunk neki egy ujabb versenyre uj erőt és jobb szerencsét.

„Müvészeti Szemle.“

— **Vonatkésés összeütközés miatt.** A tegnap délutani vonat két órai késedelemmel érkezett városunkba. A késés okát megtaláljuk a következő jelentésben: A 311. sz vonat Maglód állomásnál a kijáratnál a 308. sz. tehervonattal összehorzsolódott, a mozdony kisiklott, négy teherkocsi megrongáltatott és hat utas kisebb sérüléseket szenvedett Az esetről a következő részleteket közlik A budapesti központi pályaháztól számitva a harmadik vasut állomás területén kivül Budapest irányában történt a vasuti szerencsétlenség. A tegnap d. u. Nagyváradról jövő személyvonat rendes időben 9 órakor érkezett meg a magyarállamvasutak maglódi állomására. Néhány percz mulva tovább folytatta utját a főváros felé. Azonban vigyázatlanságból, mint mondják félreértésből egy tehervonatot bocsátottak előre, melynek pedig a személyvonatot követnie kellett volna. Igy történt, hogy a később induló személyvonat az állomason kivül néhány lépésnyire, az előre menő tehervonatba ütközött oly erővel, — hogy a mozdony összevissza töredezett, — a személyszállitó kocsik szintén jelentékenyen megrongáltattak Az utasok közül öten jelentékenyebb, egy pedig könyü sérüléseket szenvedett A sérültek között 5 férfi és 1 nő van, Az utasokat azonnal kiszállitották a vonatról és az állomáson helyezték el, mig a roncsolt mozdonyt és a kocsikat a pályatérről eltakarították. Ezután egy uj különvonatot szállottak az utasok élékik reggeli négy órakor érkeztek meg a magyar államvasutak központi pályaházába. A vasuti igazgatóság jelentése szerint a sérültek közül legsulyosabban szenvedett egy férfi, a kinek ajka felrepesztetett és két foga esett ki az ütődés következtében. A sérültek különben magukerejéből mehettek a fővárosba.

A h.-bagosi kétszeres rablógyilkosság.

Debreczen, 1885. okt. 21.

— Első nap. —

Holnap egy hete lesz. Akkor is H.-Bagos adott nehéz dolgot a Tekintetes Törvényszéknek és ime most megint olyan, sőt bonyolultabb bünügy kerül elő abból a biharmegyei kis faluból. Mintha csak Tisza-Eszlár szomoru dicsőségére vágynék! Pedig hát a bagosiakról tudnék én különb dolgokat is elbeszélni, nem olyan ponyva históriákba valókat, a milyen volt: ifj. Homonnay Bálint rejtélyes meggyilkolása, meg az özv. Kecse Sándorné udvarán elkövetett kétszeres rablógyilkosság.

Hallottak önök már valamit tiszteletes Basa Bálint urnak, a h.-bagosi papnak tizezerötszáz forintos alapitványáról, melyet a debreczeni ev. ref. egyházmegye lelkészi gyámintézete javára fizetett ki, — nem is olyan régen? Ha az emberek nem vettek is tudomást erről a nemes tényről, majd vesznek — a molyok az öreg urnak ládafiájában, a hová el van téve a nagytiszteletü egyházmegye jegyzőkönyvi köszönetének a levele.

Az az istenes tett is nagy dicséretére vállhatik a jó kálvinista bagosiaknak, hogy tavaly nyáron az ő régi templomukat, meg tornyukat, a melyiknek fedelét a sárándiak fiastyuknak csufolták, takaros summa pénzért diszesen renováltatták. Ki beszél erről is? Legfelebb a szomszédos pircsiek vetnek rá irigy szemeket, a mint a karcsu bádog fedél kaczéran játszik a ragyogó napsugárral.

Nem is lehet a bagosiakat vádolni azzal, hogy hamar egymasután két alkalmatlankodó gyilkosság is kerül elő az ő csendes falujokból. Mi közök van nekik ahhoz? Nem olyan dolog az, mint mikor H. Böszörményben elhatározza a nagyérdemü városi képviselő testület, hogy ezután minden kiégetett ezer téglából nem öt, hanem hat darabot kell a városnak adni s ezen határozat ellen Uzonyi Péter a kisebbség élén appellál a vármegyéhez, melynek legtöbb idejét aligha nem a böszörményi számos hasonszőrü nyugtalan felebbezések veszik igénybe.

Tudom, hogy most is kedvetlenül, boszszankodva fogadták a bagosiak a megidézést ezen a jó ég tudja hanyadszori tanuskodásra. Mikor egyszer egyszer, csak 24 órára is 50 embert elvonnak a szántástól, vetéstől, meglátszik az a falu határán.

Hanem azt hiszem Szapary Gyula sem bánná már ha vége lenne ennek a harmad fél esztendős vizsgálatnak, melynél a tanuk fizetése, kiknek száma mindig legió idestova elnyeli vagy már el is nyelte, mennyit is mondjak? H. Bagos egy évi földadóját. Ma is: Dr. Bot János 5 frt. fuvar bért és 6 frt napdijat kért, Kiss József kunhegyesi patikás meg, pláne 60 frt követeléssel állott elő Már ettől tek. Ujhelyi András ur is megijedt s tudtára adta tanunak, hogy az államnak nincs ám olyan bőven a pénze, hogy urason fizessen. Az uti költséget, meg a mérsékelt számitásu napidijat kiutalványozzák neki, de a Budapestről mára helyettesitőnek lehivott gyógyszerész gyakornokért is, nem fizetnek. Kiss József osztán nem is kapott többet 16 pengőnél. Csebe István nevü szeghalmi illetőségü tanu is 10 frtot kért. Igy ment ez tovább is. Ingyen senki sem tanuskodott; csak Szegény Lőrincznek az egyik vádlottnak, egy régi iskola társa monta:

— Neki nem kell semmi. Végig is mértük szemeinkkel ezt a ritka önzetlenségü csinos fiatal embert.

Igen természetes ilyen tárgyalás sok kiváncsit összegyüjt. Ma is egybe jöttünk elegen: az aligha több, mint 6 négyszögölnyi területen, a melyik a debreczeni kir. törvényszék nyilvános tárgyalási termében a nagy közönség részére van kijelölve, ugy voltunk összezsufolva, akár a hering. A két reporternek a vállára könyököltek — gondolván — a ki firkál, annak ugy is meggörnyedve kell lenni. A tanuk, a fiskálisok, a vádlottak atyafiai, és a minden rendü és rangu emberek közt Makróci és Tollagi szinészek is ott szorongtak; amaz profitizozhatott valamit, miután valószinüleg csak népies kifejezéseket akart hallani ujonnan tervezett népszinmüve számára; de bizony az apró Tollagi, a ki gesztust és mimikát jött, tanulmányozni, semmit sem látott.

Délelőtt, amint az arról szóló tudositásnak rövid és száraz volta is mutatja, semmi ujat és különöset nem hallottunk. A megelőző tárgyalásokon felvett vallomásokat a jegyző elreczitálta az ujból beidézett tanuk előtt, kik rá mondták az Ament és kértek az egy frt napdijat.

Az előadó biró, a közvádló, s Gyügyei a védő ügyvéd hiába igyekeztek kereszt kér

dések által zazarba hozni tanukat és vádlottakat azok, most se igen vallottak többet s másként mint két esztendővel ezelőtt, p. l. valamelyik tanu, most is ugyanazon szavakkal ép oly derültséget keltőleg ismételte:

— Hát kérem alásan én csak a magam idejéből observálom, hogy nap feljötte tájban lehetett mikor azt az asszonyt láttam Pályi felé elfordulni.

A váldlottak is álhatatosak maradtak. Szegény Károly töredelmesen vallott, Basa József, ez a zömök, lecsüngő bajuszu ember, kről a mellettem álldogáló öreg paraszt ember olyan jell mzően jegyezte meg:

„Még a szemébül se néz jó ki," most is bonokul tagadott mindent.

A delutántól többet vártunk, de bizony kevés frisset és érdekeset ha lot unk Pedig akkor volt kideritendő a kir. tábla követelése folytán sok olyan körülmény, mit az itélet kimondásnál mérlegbe kell vetni, de az eddigi vizsgálatoknál mellőztetett. Nevezetesen az ujabb vizsgálatnak ki kellett terjedni a többek között a következőkre: milyen volt a Szegény testvérek magaviselete iskolás korukban; milyen viszonyban voltak egymással; csakugyan igaz-e, hogy 1882-ben karácsonyán látták Szegény Lőrinczet Basa Józseffel négyszemközt beszélgetni; igaz-e, hogy a meggyilkolt Horváth Imre 16 éves korában is nagy testi erővel birt; siket és vövidlátó volt-e Kecsémé, nem raboltatott-e el több pénz és értékes tárgy a meggyilkolttól mint a mennyinek hiányát észrevették; azok a m. pérsi emberek, kik Kecsénétől nehány nappal a gyilkosság előtt szénát vásároltak, ezt bizonyosan hány nappal tették s mit és kit láttak ott? stb.

Ennyi kérdés megoldásához nagyon természetes, j val több tanu kell. Csak a szénavásárlási históriát bizonyitani bejöttek vagy heten; egy Csizmadia Lajos nevü csendőrt meg Somogy vármegyéből idéztek meg, hogy mondja meg, Derecskén az első kihallgatásnál melyik vádlottnak háta megett állott. A melyik tanu elhalt, a mire több eset is van, annak behivták vagy a feleségét, vagy a testvérjét, vagy a szomszédját, beszélje el, mit hallott a kideritendő ügyre nézve az urától, a bátyjától, a szomszédjától. Milyen hiteles tanuk lehetnek ezek!?

Basa Józefnek ma delután is szemébe mondta egyik tanu, Csizmadia Lajos, hogy Derecskén bevallotta bünrészességét, pedig Jakó Pál ur, a járásbiró, csak annyit mondott Basának: Mire való az a tagadás he?!

Ujhelyi András, biró: (Basához) Ez volt az a f nyegetés?

Vádlott: Elég volt az nekem, mikor már előbb jól megkinoztak.

Ujhelyi András: Mégis, miért vallott akkor?

Vádlott: Magam se tudom, hogy jutott akkor eszembe olyat mondani, a miről én semmet sem tudtam. Elég keserves is az nekem, hogy akkor ugy vallottam.

A sok mindenféle kérdezösködések között Basának még az olyan tetteit is firtatta a törvényszék, a melyik miként Basa kifejezte magát „száz esztendővei ezelőtt esett meg."

Bócza Ferencz tanu: Basát ugy ismerem, a ki a másikat egy kicsit mindig szerette bántani.

Biró: Mit tud, tanu, arról a disznó lopásról? (Basa közbe szól: Haj, — régen volt már a, legalább is százesztendővel ezelőtt.)

Tanu. Basát mint rabot kisértem át Konyárra ezelőtt vagy 20 esztendővel a miért a disznót lopott.

Basa: Csak egy malacz volt az, azt is gyerek észszel, részegen hajtottam el.

Egy hang a halgatóság felől: — Hat volt biz a . . .

Különben Bócza Ferencz bátyó annál a kis lopásnál egyebet semmit sem tudott Basa ellen vallani.

Egy ritka szót is hallottunk. Vajjon ismeri-e Szarvas Gábor, meg a „Magyar Nyelvőr"? Huszti István mikepércsi illetőségü taou mondta, — mikor Horváth Imrét rajzolta le a birák előtt: — „Olyan czinábervolt." mondá, s hogy megértesse magát, — nyomban utánna is tette: „növendék fiu."

Jelentős tanu lett volna Beregi Gábor csürhés bagoson a község szolgálatában. A mennyiben a tanuvallomásokból azt vehette ki az ember, hogy Hajdubagoson az időszámitás a csürhe hajtáson alapul, ugy hogy ott még a nap felkeltét is a falu kondása dirigálja. Kérdezi a referens biró a tanutól, „Mikor látta hát kend Basát a pályi uton befordulni? mindig a volt a felelet: „mikor a csürhét hajtották."

— Biró: Feljött már akkor a nap?

Tanu: Arra mér kérem alásan a Tekintetes fötörvényszéket tisztán nem emlékszem, de azt bizonyosan tudom, hogy a kondás éppen akkor dudált a kapu alatt.

Azonban Beregi Gábor nagy auctoritása sem volt képes a bizonytalanságot teljesen eloszlatni a birák előtt, nem ugy mint a hajnal homályát H. Bagos községében.

Miután még egy nagy csomó tanut kihallgattak. vádlottak és tanuk erkölcsi bizonyitványait, meg a nem jelent tanuk vallomásait, boncz jegyzőkönyveket és ezekre tett felvizsgálatokat, egyetemi orvostanárkari véleményt, törvényszéki orvosi bizonylatot vádlottak egészséges eszéről felolvastak; tanukat megeskettek, tanuskodási napdijakat megállapitottak: lement a nap s mindinkább sötétebb homály lepte el a zsufolt termet. A jegyzünek csak jó volt; az az egy szál gyertya világitot neki; de az ujságirókról a terem örnek megtetszet feledkezni. Az én Barnabás barátom egymásra is hányta a Markovits Gábelsberger gyorsirási jegyeket; nem is tudom, hogy sillabizálja ki őket a redactioban. A vád és védbeszédek holnap hangzanak el.

— Második nap —

A nagy érdeklődést keltett törvényszéki tárgyalás ma folytattatott s déli 12 óra tájban az itélet kihirdetésével be is fejeztetett. Mára a közvádló, dr Gajzágó Béla kir. alügyésznek és a védőügyvédeknek beszédei maradtak el.

Az ügyes, gondos beszédeket, bőkivonatban közöljük.

Dr. Gajzágó Béla vádbeszéde.

A közvádló annak előrebocsátása után, hogy ezen egykor oly nagy izgatottságot előidézett s annak lecsilapulta után a sajtó és közönség érdeklődését folytonosan foglalkoztató bünügynek megtorlását, miután az az emberi jogok legvakmerőbb megtámadásában áll' maga a közvélemény is követeli: elmondja, hogy a végtárgyalás igazolta, hogy özv. Kecsémé és Horváth Imre halva, a ház feldulva, kirabolva találtatott: a bonczolási j. könyv szerint nevezettek halálát külerőszak okozta; vádlottak elfogatása után történt kihallgatáskor a tettesség mindhármojuk ellen bebizonyitva lett, idoközben Szegény Lőrincz elhalálozván, az ellen a további bünvádi eljárást beszünteti, vallomásaira csak a annyira hivatkozik, a mennyiben az életben levő két vádlottra vonatkozással vannak. — Továbbá Szegény Károly ellen a tettességet, Basa ellen pedig a tettességet és értelmi szerzőséget bebizonyitva látja s őket rablás és gyilkosságban részességgel vádolja.

Szegény Károly ellen a vádat bebizonyitottnak látja: a saját beösmerésből, a tanuk vallomásaiból, ruhája véres foltjaiból az elrabolt pénz egyrészének nála létéből; a gyilkosság szinhelyén történt megjelenésekor észlelt gyanus magaviseletéből. A boncz j. könyv a meggyilkolt Horvát Imrén zuzódásokat konstatál, melyek önvédelem közben keletkeztek s a tettet a j. könyv szerint több ember követte el. Az egyetem orvosi kara már azt állitja, hogy a gyilkosság legnagyobb valószinüség szerint csak egy embertől származik. A védelem ezért a tettest valószinőleg Szegény Károlyban fogja feltalálni. Ugy de az orv. egyetem karának ilyen véleménye bünvádi eljárásunknál bizonyitékot nem képezhet annyivel inkább uem, mivel az orvasi kar első izben a periratokat még nem is ösmerte. Továbbá Kecsémé ruháját a piresi erdőben találták meg, a hol mint — perczről-perczre be van bozinyitva Szegény Károly sohase járt; hiába mondja azt Rácz tanu, hogy Kecsémé udvarából Szegény Károlyhoz hasonló aszonyi ruhába öltözött alakott kijönni. A női ruha nagyon kivetkezteti az embert kinézéséből. Azt a ruhát vagy Basanak vagy Szegány Lőrinczne k kellett oda vinni.

Basa ellen a tettesség be van bizonyitva az elogatás utánni beösmerés, a szegény testvéreknek szembemondása több érdektelen tanuk vallomása, ruhája véres volta által s azon vonakodásból, melyet a hullák parancsolt megtekintésekor tanusitott, mely vonakodás a lelkiösmeret mardosásából származhatott.

Erős bizonyiték Basa ellen azon körülmény is, a hogy midőn elfogták s kikérdezték bár nem tudta hogy Szegény Lőrincz is elvan fogva, ezt is tettesnek mondotta mi csak ugy történhetett, hogy ő maga is részt vett a gyilkosságnal.

Erős volt közvádlónak ezen okoskodása is: Igaz, hogy Basa vissza vonta vallomását mert mint mondta kinoztatott. Ezt ám tanuk tagadják s az orvosi vizsgálat is rajta semmi nemü sérelemnek nyomát nem találta. Ha Szegény Károly is viszavonná korábbi vallomásait ugyan ki hinne neki? Hát Basa, a rovott előéletü ember honnan veszi azon kiváltságát, hogy az ő szavának nagyobb nyomatéka legyen mint a Szegény Károlyénak? Ha mégis a Basa szavának inkább adatnék hitel mint Szegény K.nak ez a bünváni eljárást illuziorussá teszi. Basa azzal áll elő, hogy Sz. K. boszuból vall ő ellene; de közvádló nem látja bebizonyitva Sz. K-nak lopását, melyért büntetve lett volna; ellenkezőleg Basa Laragudott Szegényre.

Basa megkisérlé alabijének igazolását, de sikertelenül; már csak azért is, mert felesége és leánya vallomását a rokoni kötelékeknél fogva nem lehet figyelembe venni.

Felhozza közvádló végül azt is, hogy mindkét vádlott teljesen beszámitható állapotban volt a gyilkosság elkövetésénél.

Mindezen indokoknál fogva mindkét vádlottat a btk. 273 §-ában ütköző két rendbeli gyilkosságban és a btk. 340 §-ban foglalt rablási büntettben vétkeseknek kimondatni, s minthogy enyhitő körülmény nem forog fenn, mindkettőt kötéláltali halálra itéltetni, az eljárási költség megtérítésében egyetemlegesen, a rabtartási költségben pedig fejenként elmarasztaltatni kéri; s minthogy Basa értelmi szerző, a meggyilkoltnak rokona, rovott előéletü a kivégeztetés első sorban Szegény K.on, azután Basa J.en hajtassék végre.

Márton Imre Szegény K. védője előadja, hogy az orvosi vélemény és boncz j. könyv szerint az áldozatok egy kés és egy ember által ölettek meg, ugy hogy itt az a kérdés marad fenn, ki követte el a gyilkosságot. De erre nincs tanui. Csak a tett sek vallomására lehet támaszkodni. Szegény Károly azt állitja, hogy csak fogta a meggyilkoltakat, de egyszer sem szurta és vágta azokat.

Márton Imre a védelmet főként a bünszerző és a bünsegéd kettős elméletére fekteti, s azon következtetést hozza ki védence mellett, hogy ez sem saját czélra nem törekedett a gyilkosság elkövetésénél, sem az egész tényálladékot nem ő követte el, s ugy csak is bünsegédnek tekinthető; ezért és még azon indokoknál fogva, hogy a halál félelme közt tölte védencze már egy évet, ez pedig irtózatosabb a halálnál és harmadszor mert egyenlő büntetéssel csak egyenlő bün sujtható: Szegény Károlylyal szemben a btk. 70 §-t alkalmazni és a büntetés mértékénél a 91 §-t tekintetbe venni kéri.

Gyügyei József Basa József védője: az első vizsgálatoknál elkövetett több oly mulasztást konstatál, melyek a higgadt, alapos itéletet lehetetlenné teszik. Ellentetben közvádlóval és az előtte szóló védőügyvéddel kimondja kötelességből, de meggyőződésből és, hogy csak egy volt a vétkes, de ez nem Basa József volt,,

A gyilkosság tárgyi tényálladékát ő is teljesen bebizonyitottnak látja, de nem az alanyi tényálladékot, hogy t. i. ki követte el a gyilkosságot. Ez Szegény Károlyra nézve bebizonyitott, mivel ő maga következetes beismerésben van s ez a kicsinységekre is kiterjed. Basa ellenben tagad, s alibéjet is beigazolja.

Védő ezután több okokat keres a gyilkosság körülményeiből, a vallomásokból, logikai okoskodásokból, melyek által a gyilkosságot egyedül szegény Károlyra háritja. Igy pél. a Szegénynél megtalált késről, az orvosi kar szon véleményéből, hogy a bünt egy ember is elkövethette, és Horváth Imre gyenge testalkatából, az özvegy öregségéből ennek kutyáinak hamisságából miután egy ember azoktól könnyebben meghuzódhatik mint több.

Sajnáljuk hogy az idő elhaladottsága és térszüke miatt ezen szép és ügyes beszédet további részleteiben nem közölhetjük.

A védő beszéde végén védencz t, miután nincs beigazolva tettessége, rögtön szabad lábra helyeztetni kéri.

Az itélet.

A birák félórai tanácskozása után elnök ki ondja az itéletet, mely szerint mindkét vádlott — a mint közvádló kérte — **kötél általi halálra itéltetik** s az itélet először Szegény Károlyon azután Basa Józsefen hajtandó végre.

Mindkét elitélt felebbezett.

Z—y.

Legujabb.

(A „Debreczeni Ellenőr" eredeti távirata.)

BUDAPEST oct. 22. A Verhovay pörben a kuria helyben hagyta a kir. tábla felmentő itéletét.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

II. Bérlet. 27. sz.

Holnap Pénteken, adatik:

A hol unalkoznak.

Franczia vigjáték 3 felvonásban. Irta: Pailleron. Forditotta: Fáy Béla.

Legközelebbi előadás itt először:

AZ EZRES BANKO.

Uj népszimü, Margittai Dezsőtől.

Husárak.

megá'lapitva s bejelentve 1885 okt. hó 21 tő okt. 28 dikáig.

38 és **42** Rácz Györgynél czegléd utcza 2599 sz. a.

42 kr. Rácz Györgynél Csapó utcza 10 sz. a Rózsatér 6 sz. alatt.

46 kr. Magyar Gábornál Czegléd utcza 55 sz. a, Dedó utcza 125 sz. alatt. Bóldogh Istvánnál Rózsatér 12 sz. alatt, Balogh Jánosnál Rózsatér 10 sz. alatt. —

48 kr. Magyar Gábornnál Piacz 1 székében, — továbbá 1 kóser szék és 2, orthopox székben a piaczon. — Minden többi bejelentett 20 mészárszékben pedig **44 kr.**

Jegyzet: Magyar Gábor három székében 1 kiló hus nyomtaték nélkül 8 krral drágább.

Debreczen 1885. okt. 20-án.

Terményárak a debreczeni piaczon.

Debreczen, 1885. okt. 20-án.

Egy m. mázsa	felső,	közép,	alsó.
Buza	7.30	7.05	6.80
Kétszeres . . .	6.00	5.80	56.0
Rozs	5.50	5.40	5.30
Arpa	5.10	4.90	4.70
Zab	5.80	5.60	5.40
Tengeri	4.30	4.20	4.10
Köles	5.50	5.25	5.00
Burgonya 1 zsák uj	1.20		
100 kl. szalonna	58.00	56.50	55.00
100 kl. haj. . . .	58.00	56.50	55.00

VASUT.

Debreczenből indul:

B.-pest—N.-Várad felé	d. e.	9 ó.	15 p.
„ „	d. e.	11 ó.	57 p.
„ „	este	9 ó.	39 p.
Szatmár felé	d. e.	4 ó.	56 p.
„ „	d. u.	7 ó.	5 p.
Kassa felé	d. e.	9 ó.	25 p.
„ „	d. u.	7 ó.	31 p.
Nánás felé: m. á. v. indh. reg.	7. ó.	2	p.
Nánás felé: m. á. v. „	d. u.	4. ó.	30 p
Nánás felé: vásártérről reg,	7. ó.	14	p.
Nánás felé: „	d u.	4. ó.	42 p.

Debreczenbe érkezik:

Budapestről	érk. regg.	4 ó.	26 p.
„	„ d. u.	3 ó.	48 p.
„	„ este	6 ó.	47 p.
Szatmárról	„ d. e.	8 ó.	46 p.
„	„ este	9 ó.	14 p.
Kassáról	„ d. e.	8 ó.	15 p.
„	„ este	6 ó.	50 p.
Nánásról: Debr. vásártér	d. e.	8. ó.	46 p.
Nánásról: „ „	d. u.	6. ó.	16 p.
Nánásról: m. á. v. indh.	d. e.	8. ó.	55 p.
Nánásról: „ „	d. u.	6. ó.	25 p.

Sertésvásár.

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése

— okt.. 19.

Az üzlet szilárd. — Magyar uraságí öreg nehéz 42.50—43,50 fiatal nehéz 45.—46., közép 46.—47.— könnyü 47.—48.—— Erdélyi nehéz —.—.—,— közép 46.—47.—— könnyü 47.—48.—— Romániai bakonyi nehéz —.—.—.—. átmeneti, közép —.—.—.—, bakonyi könnyü —.————.— átmeneti, eredeti nehéz —.————.— átmeneti, közép —— átmeneti. Szerbiai nehéz 44.50—45 50.— átmeneti, közép 46—46.50 — átmeneti, könnyü —.47—48.——. átmeneti. Hizó 1 éves élősulyban levonással —.—— 2 éves —.—.—. öreg —.—.—. Az árak hizott sertéseknél páronkint 45 kilós és 4% százalékos levonással kilogrammonkint értendők. Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adattak el, vevőknek páronkint 3 aranyban vám fejében megtérittetnek.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos

Nyilt-tér.

Halottak estélyére.

Sirmécsesek

kèszen igen jutányos árak mellett kaphatok, ugy szinte töltésre elfogadtatnak, Hatvan utcza 1565. h. sz.

Schwarcz Lázár-féle

szappan és gyertya gyárban. Korai megrendeléseket b. figyelmèbe ajánl.

Torma.

Saját termesztményü legjobb minőségü közkedvelt **debreczeni torma** nagyban és részl tenként kapható

Kerekes Gézánál

péterfia utcza 819. sz.

Megrendelést elfogad **Szepessy és Kerekes** czég a városház alatt.

Valódi gyapjuszövet

férfi öltönynek, minden faj kabát és nadrág.

Nöknek szövet ruha, felöltő és esőköpeny a legujabb minták és szinekben, ugymint **nagy raktár** fekete Peruviennes és Toscing, Tricot és Tüffel minden szinben, Kammgarn, Cheviot, Loden, Wagentuch (kocsiposztó) veres és fehér flanellek, veres filz posztó utiplaids darabonkint 4, 6 és 8 frtért ajánl olcsó határozott árak mellett a solidságáról ösmert posztó gyári-raktár

Siegel F. W. Brünnben.

Minták dijmentesen. Mintalapok szabók részére szintén dijmentesen. Az áruk minden irányban postai utánvét mellett küldetnek. Levelezések minden európai nyelven.

Téli-szövet maradékok, melyek egész darabokból megmaradtak, valódi gyapjuból 3—3 ½ méter hosszu, és igy elég egy egész öltönyre (kabát, nadrág, mellény) a legerősebb embernek is, küldök **csak 6 frtért** legfinomabb gyapjuból, **8 ½ frtért,** kiváló finom gyapjuból. Ezen maradékokból nem küldök mintát, azonban nem tetszőt minden akadály nélkül visszafogadok.

FENYVESSY BÉLÁNÉ

női-divat terme

czegléd-utcza, volt Bánky most KARDOS-ház első emeletén.

Ajánlja Bécsben személyesen bevásárolt

női és gyermek KALAPOK

s egyébb divatczikkek nagy és szép választékát

feltünő jutányos árakon

2019. sz.
1885.

Árverési hirdetmény.

A Czegléden létező vallás alapitványi uradalmi „Vademberhez“ czimzett nagy vendéglő é[s] a hozzá tartozó italmérési jognak, — továbbá az „általános italmérési és „fehérlő“ — [s]égre a „Zöldfa“ és „Vörös ökörhöz“ czimzett italmérési jogoknak 1886 évi február 1-től hat egymás után következő évre tehát 1892 év január végéig terjedő időre leendő egyesitett bérbeadása iránt f. év november 16-án délelőtt 10 órakor Czegléden a közalapitványi ker. főtiszti hivatalban zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés fog tartatni, — kikiáltási évi bér 10286 frt.

A szóbeli árverés kezdetéig szabályszerüen kiállitott és a megállapitott bánatpénzzel ellátott, kellően lepecsételt irásbeli ajánlatok is elfogadtatnak. Az ajánlatban a beigért évi bérösszeg betüvel és számmal tisztán olvashatólag kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlat-tevő az árverési és bérleti feltételeket ismeri, s magát azoknak aláveti, — feltételes avagy utó ajánlatok semmi szin alatt sem fogadtatnak el.

Az árverési és bérleti feltételek, a ker. főtiszti hivatalban a szokott hivatalos órákban betekinthetők.

A nagyvendéglő első emeletén 14 vendég szoba, és egy diszes nagy tánczterem, földszint pedig két étterem, kávéház, bormérő helyiségek, és bérlői lakás létezik; azonkivül van az udvaron egy nagy jégverem, kocsi szin, mosó konyha, pinczér lakás, nagy istálló és állás.

Kelt Czegléden 1885. évi október 18.

A czegléd-mislyei ker. főtisztség.

SIRKOSZORUK.

A halottak estélyének

közeledtével a kegyes halottaikról megemlékező közönségnek szives figyelmébe ajánlom az üzletemben levő

nagy választékát, melyek szebbnél szebb mü- vagy élővirágból vannak keszitve. 50 krtól feljebb.

Végül ajánlom valódi **jáczint hagymáimat**, **élő virágokból készült csokraimat**, a legjutányosabb árszámitás mellett.

NAGY AMÁLIA
divatárusné.
Főtér Czégely-ház Miklós-utcza sarkán.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Maria-celli
gyomor-cseppek;
jeles hatásu gyógyszer a gyomor minden bántalmai ellen,

es felülmulhatatlan az étvágy-hiány, gyomorgyengeség, rosz szagu lehellet, szelek, savanyu felbüfögés, kólika, gyomorhurut, gyomorégés hugykőképződés, tulságos nyálkaképződés, sárgaság, undor és hányás főfájás (ha az a gyomorból ered), gyomorgörcs, székszorulat, a gyomornak tulterheltsége étel és ital által, giliszta, lép- és májbetegség, aranyeres bántalmak ellen. —

Egy üvegcse ara használati utasitással együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothschnek V. Emil Göltl Nándor, Tamássy gyógyszerész uraknál. Kun-Szt.-Márton Batha Zoltán gyógyszertárában, H.-Szoboszlón: Trocsányi Imre gyógysz. Ks-Marja iGallasz Frigyes gyógysz., Hajdu-Nánás: Kovács Lajos gyógyógysz., valamint az osztr. magyar birodalom minden nagyobb gyógyszertárában és kereskedésében.
Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben.

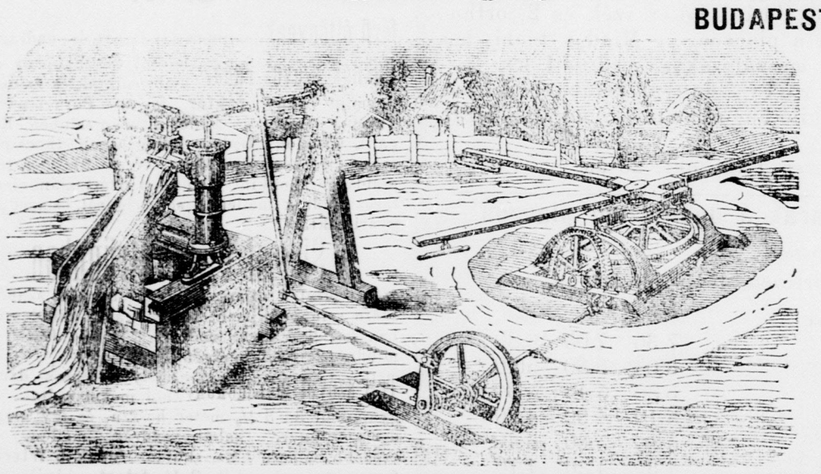
Brady Károly,
„az Orangyalhoz“ czimzett gyógyszertárában Kremsierben, Morvaországban.

Tiszteletteljes
JELENTÉS!
Multkori birdetményemre
„Himzések és brüsseli csipke utánzat“
mértékre, annyt megrendelést kaptam, hogy sajnálatomra, sem az utóljára érkezetteket, sem az utórendelményeket
áruk hiányában
nem teljesithetem. Ezen kiváló siker arra buzdit, hogy ujra Francziaország és Schweizba utat tegyek, Ha kedvező
vásárlást
tehetek, kakkor majd bátorkodom azokat e lapban ajánlani.

Tisz, elettel
Brandt A.
Bécs,
Stfftgasse Nro 1.
Herzmanskyhaus.

Még csak e hónapban
Budapesti kiállitási sorsjegy csak 1 frt
11 sorsjegy **10** frt
Főnyeremény **készpénzben**
100.000 forint
Továbbá **20.000** frt | **10.000** | **5000** frt ért. stb. | **4000** nyeremény
Kiállitási sorsjegyek-kezelősége, Budapest, Andrássy-út 43. sz.

Alapittatott 1858-ban.
WALSER FERENCZ
első magyar gép- és tüzoltószerek gyara, harang és érczöntödéje,
BUDAPESTEN ROTTENBILLER-UTCZA 66.

Ajánlja gyártmanyát mint **magyar különlegességet**,
kutakban és mindennemü szivattyukban.
Elvállal **teljes vizvezetéket** berendezését **városok, földbirtokosok és magánzók** részéről, modern technicai alapon és kedvező feltételek mellett, ajánlkozik
KÖZ és MAGAN FÜRDÓK
felszerelésére
szagmentes ürszékek
felállitására s minden vizművi munkálat gyors és pontos kivitelére.
Képes árlapok, és részletes költségtervezetek kivánatra dijmenten küldetnek.

EGYETLEN BELFÖLDI SZIVATTYU GYAR.

Debreczen, 1885. Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr“ könyvnyomdájában, Piacz, SIMONFFY-ház.